

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Rocafort
Alçada: 454

Coordenades:

Latitud: 41.71511
Longitud: 1.92664
UTM Est (X): 410711
UTM Nord (Y): 4618703

Classificació

Número de fitxa 08182 - 54
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Després de la visita per fer el Mapa fou objecte d'un atac vandàlic i enrunada en la seva major part.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A006000020000OH
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/06/2016 - 02:00

Descripció

Actualment aquesta barraca està enderrocada per un atac vandàlic produït després de la nostra visita. Per aquest motiu la podem descriure tal com era i en tenim documents gràfics, que adjuntem.

Es tracta d'una barraca de pedra seca ubicada a peu del camí de la Salva, en direcció a un segon camí de terra que mena a la Bassa dels Tres Colls, enfront del castell de Rocafort. Al seu voltant hi ha una vegetació de pi blanc (*Pinus halepensis*) alternada amb brolla de romaní. És de planta rectangular, i mesura 2,30 per 3,20 metres (mides preses a l'exterior). Està aixecada parcialment damunt de la roca i excavada en el marge per la part posterior. La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb clau de volta visible. El cobriment exterior és de terra lligada amb pedruscall, malgrat la desaparició gairebé total de la terra. El voladís de la coberta ha desaparegut. El gruix dels murs és de 45 cm. Els brancals o muntants són verticals amb una sola llinda plana. La porta d'entrada està ben centrada en relació a la façana; mesura 1 metre d'alçada per 0,70 metres d'amplada. No disposa d'espitlleres ni de tinells. Per sobre de la llinda hi ha una lleixa, que en realitat podria tractar-se d'un despreniment de la mateixa pedra de la coberta. La barraca està orientada al nord.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3050.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

